

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПРИ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА**

Павлова Т.В., науковий співробітник НДЧ ОНЕУ

Котова І.М., старший науковий співробітник НДЧ ОНЕУ

Входження України в європейський простір, інноваційний розвиток економіки та соціальної сфери вимагає високого рівня освіти, зростання інтелектуального і духовного потенціалу суспільства, підготовки нової генерації людей, здатних створювати найновітнішу техніку й технології, активно втручатися і здійснювати реформування економіки, розвиток духовності й культури населення.

Головним чинником економічного зростання й забезпечення належного місця вітчизняної економіки у світовій економічній системі є ефективне використання інновацій, які перетворюються на вирішальний фактор соціально-економічного розвитку і відіграють провідну роль у вирішенні економічних, екологічних та культурних завдань.

Інноваційна діяльність освітніх закладів є одним із стратегічних напрямів у освіті. Вона є умовою функціонування освітнього закладу, гарантією соціальної безпеки її вихованців та всіх учасників педагогічного процесу. Сьогодні високорозвинені держави світу переконливо демонструють наскільки важливою є система вищої освіти для здійснення структурних перетворень, інноваційного розвитку, що несуть людині свободу самореалізації та самовдосконалення, матеріальні блага, задоволення зростаючих потреб, соціальний захист тощо. Україна також повинна відкрити для себе значущість освіти в умовах переходу на інноваційний шлях розвитку. Тому першою проблемою, яка постає перед нами - осмислення вищої освіти як основного важеля та орієнтира в подальшому соціально-економічному розвитку країни, в тому числі й інноваційному.

Освітня сфера України є визначальною точкою динаміки соціально-економічного прогресу нашої держави. Глобалізація світу, швидкий розвиток наукових досліджень, нові інформаційні технології вимагають прискореного випереджувального інноваційного розвитку освіти, створення умов для розвитку особистості, її інтелекту і духовності [3].

Базовою передумовою розвитку і примноження людського капіталу на нинішньому етапі розвитку вищої освіти є розробка і реалізація широкомасштабної довгострокової стратегії модернізації всієї системи освіти, наближення її якості до стандартів ЄС. Це основа стратегії структурно-інноваційного розвитку вищої освіти.

Освіта повинна мати випереджувальний характер, орієнтуватися на перспективу розв'язання пріоритетних завдань суспільства, активізувати ініціативу і творчі здібності суб'єктів навчального процесу. Вища освіта може розраховувати на успіх лише при наступальній стратегії, яка базується на накопичених знаннях та досвіді.

Реформування і розвиток вищої освіти можливі при умові розробки та використання інновацій в навчальному процесі, сучасних наукових знань, при наповненні навчальних програм результатами вітчизняних і зарубіжних наукових і дидактичних досягнень, при широкому впровадженні у навчальний процес результатів науково-дослідних розробок, при залученні студентів до виконання наукових проектів.

Створення єдиного загальноєвропейського простору вищої освіти багато в чому пов'язане з його модернізацією, підвищенням вимог до якості навчання і підготовки кадрів, розумінням викладачами суті, цілей, тенденцій змін, що відбуваються.

На сучасному етапі здійснюється активний пошук оптимальної відповідності між традиціями і модернізацією вищої школи в контексті Болонського процесу. Для України інтеграція в європейський освітній простір не є самоціллю. Вона покликана вирішити різні завдання з позицій нової парадигми освіти. Вищим навчальним закладам надається колосальна можливість зробити свій внесок до реконструкції вітчизняної і європейської вищої освіти. Розвиток інноваційних процесів і наукова підтримка інноваційної діяльності у сфері вищої освіти стають пріоритетними, тому виникає потреба в новому теоретичному осмисленні сутності, закономірностей виникнення та розвитку педагогічних інновацій.

Вища освіта виступає вирішальним фактором інноваційного поштовху, оскільки глобальна економіка, до якої прагне ввійти Україна, вимагає якісно нового рівня освіти та постійного оновлення знань і навичок упродовж усього життя.

У галузі вищої освіти можна виділити такі види інновацій, які є необхідною умовою для конкурентоспроможності вищих навчальних закладів: інновації в змісті вищої освіти; інновації в педагогічному процесі; інновації в організаційних структурах вищої освіти; інновації у сфері освітніх послуг, розвиток співпраці з соціальними партнерами, замовниками кадрів; інновації в галузі міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів.

До складу інноваційного процесу належать також наукові дослідження у сфері фундаментальних наук і проведення наукових досліджень прикладного характеру, які необхідно використовувати максимально ефективно.

В Україні поки не створене ефективне та дієве нормативно-правове поле, яке б закріпило за вищою освітою ключову роль в інноваційних процесах, однак базове правове підґрунтя вже існує [1; 2; 4]. Найбільш наближеною до вимог інноваційної економіки є Державна цільова науково-технічна та соціальна програма «Наука в університетах» на 2008-2012 рр., основною метою якої є активізація наукової діяльності університетів та поглиблення їх взаємодії з навчальним процесом з метою підготовки нового покоління висококваліфікованих фахівців для наукомістких галузей національної економіки і виконання конкурентоспроможних наукових розробок, впровадження інноваційної діяльності в ринкових умовах з урахуванням цілей і завдань розвитку національної інноваційної системи.

Для інноваційної системи України сьогодні актуальною проблемою є визначення ролі держави щодо створення сприятливих умов для всіх учасників інноваційного процесу. Загалом для інноваційного розвитку суспільства характерний не прямий, а опосередкований вплив держави на діяльність економічних суб'єктів, що полягає у сприянні розвитку конкурентного середовища за рахунок наукових знань, технологій та інформації, надання пріоритетної підтримки розвитку науки та освіти, створення умов для зростання попиту на інноваційну продукцію, забезпечення захисту інтелектуальної власності тощо.

Завдання вищої освіти полягає в ефективній співпраці освітніх наукових шкіл з усіма елементами інноваційної системи для застосування нових знань, трансферу технологій, нарощування інтелектуального потенціалу, розвитку інноваційної інфраструктури тощо, що стане поштовхом до побудови в Україні економіки інноваційного типу.

З метою активізації інноваційних підходів у вищій освіті потрібно: розробити концепцію інноваційної моделі навчання у вищій освіті з використанням діяльнісно-орієнтованих технологій; забезпечувати розвиток дистанційного навчання, активніше запроваджувати в навчальному процесі сучасні інформаційні технології, створити єдину електронну освітньо-наукову мережу, освітньо-науковий портал; поглибити інтеграцію вищої школи з наукою та виробництвом; активізувати наукову діяльність кафедр, поглибити їх співпрацю з академічними установами, науково-дослідними підрозділами підприємств, зарубіжними партнерами; ініціювати створення на базі провідних вищих навчальних закладів технополісів і технопарків; на законодавчому рівні забезпечити бюджетне фінансування капітальних вкладень у сфері науково-технічної діяльності, підвищити рівень комерціалізації результатів наукових досліджень.

Отже, створюючи й удосконалюючи інноваційну інфраструктуру, розвиваючи інформаційні ресурси, залучаючи в регіон вітчизняних і закордонних інвесторів і активізуючи міжнародні контакти, науково-освітньо-інноваційний комплекс може стати одним з найважливіших факторів економічного й соціально-культурного розвитку і сприятиме впровадженню інновацій.

Література

1. Закон України „Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 р. №40-IV // www.rada.gov.ua/
2. Закон України “Про вищу освіту” від 17.01.2002 р. № 2984-III // www.rada.gov.ua/
3. Кузьменко Л.М. Роль вищої освіти в економічному зростанні України / Л.М. Кузьменко, Н.Ф. Стеблюк // Вісник економічної науки України – 2007. – № 2. – С. 89-90.
4. Постанова КМУ від 19.09.2007 № 1155 „Про затвердження Державної цільової науково-технічної та соціальної програми „Наука в університетах” на 2008-2012 роки” // www.rada.gov.ua/